

ЗАГЛАВИЕТО „ПОД ИГОТО“ Иван Вазов „спори“ с Лев Толстой

Светлозар Игов

На проф. Милена Цанева

Неотдавна отново, за кой ли път, препрочитах „Анна Каренина“ и открих в романа един пасаж, на който преди това не бях обръщал внимание. Намира се в XV глава на последната осма част, почти в края на романа.

Последните глави на романа проследяват живота на Константин Левин в имението, където преживява поредните си нравствени кризи и се отдава на семейното си щастие. При него пристига брат му Сергей Иванович, който съобщава, че е пътувал заедно със заминаващия на война Вронски. Започва спор за войната.

– *Моята теория за войната е следната* – споделя своите възгледи Левин – *войната, от една страна, е такова животинско, жестоко и ужасно нещо, че никои човек, като не говорим дори за християнина, не може лично да поеме отговорност за обявяването на война, това може да направи само правителството, което е призвано за това. От друга страна, и от научна гледна точка, и от гледна точка на здравия разум, в държавните дела и особено когато става дума за война, гражданите се отричат от личната си воля.*

Неприязната на Левин към войната – а конкретният повод в целия спор между героите е Руско-турската война 1877–1878 г. – е очевидна.

Сергей Иванович и Катавасов разгорещено оспорват мнението на Левин, че самият той и народът „нямат и не могат да имат непосредствено чувство към угнетяването на славяните“.

Според Сергей Иванович „в народа са живи преданията за православните хора, стародащи *под игото* (подч.а., С.И.) на „нечестивите агаряни“. Към Левин се присъединява и старият княз, който споделя, че „още преди българските ужаси никак не разбирах, защо всички руснаци изведнъж така са обикнали братята славяни, а аз не чувствам никаква любов към тях... но виждам, че има и други освен мен, които се интересуват само от Русия, а не от братята славяни“.

Тук не е мястото за подробен анализ на отношението на героите на романа към Руско-турската война, важно е само да се отбележи, че Левин е скептичен и към войната, и към официалните кръгове, които оправдават започването на войната с всенародното руско съчувствие към „братята славяни“, стенещи – особено след „българските ужаси“ – „под игото“ на „нечестивите агаряни“.